

במדבר פרק ט - פסח שני

את הלימוד של חומש במדבר אנו פותחים בפרשת הפסח שחגגו בני ישראל במדבר, שבעקבותיו התבררו דיני הפסח השני. הפרשה מלמדת על האווירה המרוממת ששרתה במחנה ישראל ערב המסע ועל מעמדו הייחודי של פסח שני. ללימוד הפרשה יוקדש שיעור אחד. חלקו השני של הפרק יילמד ביחד עם פרק י - מסע המחנות.

שאלות מכוונות למידה:

1. מהי הבעיה העולה מתיארוך בתחילת פרק ט' בהשוואה לתיארוך בתחילת פרק א' – וכיצד פותרים אותה הפרשנים?
2. מיהם המבקשים לעשות פסח שני?
3. מהו שבחם של משה ושל ישראל הנלמד מפרק זה?
4. מדוע מאפשרת התורה להקריב פסח שני?

2..... מבנה היחידה-למורה

3..... פרק ט: פסח שני [פסוקים א-יד]

8..... הקשר רחב [רשות]

10..... הקשר אישי [רשות]

מבנה היחידה-למורה

לפניך הצעה לחלוקת הפרק בדרך שמארגנת את הלמידה עבור המורה. הצעה זו הינה דוגמא. ניתן כמובן לחלק את הפרק בדרכים נוספות. חלוקה זו תואמת לחלוקה של יחידות ההוראה באתר. בדרך זו ללומד תהיה ראיית מכלול הפרק ולא ראייה מקוטעת. כמו כן יתאפשר מפגש עם הכתובים לפני עיונו המעמיק.

<p>(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה לְיֵצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר: (ב) וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֵדוֹ: (ג) בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעֲרָבִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמוֹעֵדוֹ כְּכֹל חֻקֹּתָיו וְכָכֹל מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ:</p> <p>(ד) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח:</p> <p>(ה) וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרָבִים בְּמִדְבַר סִינִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה בֶּן עֲשׂוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>פסח במועדו</p>
<p>(ו) וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֵי אֶהֱרֹן בַּיּוֹם הַהוּא: (ז) וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הֲהֵמָּה אֵלֵינוּ אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקְרֹב אֶת קִרְבְּנֵי ה' בְּמִעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (ח) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאַשְׁמְעָה מֶה יִצְוֶה ה' לָכֶם:</p>	<p>בקשת הטמאים לנפש אדם</p>
<p>(ט) וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (י) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוֹ בְּדַרְךְ רַחֲקָה לָכֶם אוֹ לְדַרְתֵּיכֶם וַעֲשֵׂה פֶסַח לָהּ: (יא) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרָבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מִצּוֹת וּמִרְדִּים יֹאכְלֵהוּ: (יב) לֹא יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וְעֵצִים לֹא יִשְׁבְּרוּ בוֹ כְּכֹל חֻקֵּי הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ:</p>	<p>תשובת ה' לבקשה</p>
<p>(יג) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדַרְךְ לֹא יִהְיֶה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיָּה כִּי קִרְבַּן ה' לֹא הִקְרִיב בְּמִעַדוֹ חֲטָאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא:</p>	<p>אזהרה על קיום הפסח במועדו</p>
<p>(יד) וְכִי יִגֹּר אֶתְכֶם גֵּר וַעֲשֵׂה פֶסַח לָהּ כְּחֻקֵּי הַפֶּסַח וְכַמִּשְׁפָּטוֹ בֶּן יַעֲשֵׂה חֻקָּה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם וְלִגֵּר וְלִאֲזַרְח הָאֶרֶץ:</p>	<p>השוואת הגר ואזרח הארץ בחוקת הפסח</p>

פרק ט: פסח שני [פסוקים א-יד]

אנו פותחים את לימודנו בספר במדבר בפרק ט'. בחרנו לפתוח בפסח ובפסח שני בעקבות שבחם של הטמאים המתאמצים לקיים מצווה ולהקריב את קרבן הפסח.

מקומו של הפרק מבחינת ציר הזמן של הספר

א וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה לְיֵצֵאתֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לֵאמֹר: ב וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֶדוֹ: ג בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה בֵּין הָעֲרֵבִים תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ בְּמוֹעֶדוֹ כְּכֹל חֻקֹּתָיו וְכָכֵל מִשְׁפָּטָיו תַּעֲשׂוּ אֹתוֹ: ד וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח: ה וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֲרֵבִים בְּמִדְבַר סִינַי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה בֵּן עֶשְׂרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

הפרק פותח בציווי לעשות את קרבן הפסח בחודש הראשון בשנה הראשונה במדבר. וזהו הפסח הראשון שחגגו בני ישראל במדבר (למעשה הראשון במתכונת 'פסח דורות'). התאריך המובא כאן – **החודש הראשון** של השנה השניה, מוקדם לתאריך המובא בתחילת הספר – אחד לחודש השני של השנה השניה. מדוע הקדימה התורה את ציווי המפקד בתחילת הספר, לציווי הפסח בפרק ט'? רש"י מתייחס לשאלה זו:

רש"י [א]:

בחדש הראשון - פרשה שבראש הספר לא נאמרה עד אייר, למדת שאין סדר מוקדם ומאוחר בתורה. ולמה לא פתח בזו, מפני שהוא גנותן של ישראל, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד.

רש"י מסביר שמדובר בחריגה מהסדר הכרונולוגי ("אין מוקדם ומאוחר בתורה") אלא שיש לה הסבר – הספר בכוונה לא נפתח בפרשת הפסח כדי לא להרבות בתיאור גנותם של ישראל ולכן הקדימה התורה את המפקד לתיאור הכרונולוגי של האירועים. בתוך כך מלמד אותנו רש"י את הערך החשוב של הבאת שבחן של ישראל. זאת הסיבה לפתיחת הספר במפקד ולא בפרשת פסח שני. (אחד העקרונות של רש"י הוא להבליט את שבחן של ישראל ולפיכך כל תחילת חומש מביא זאת לידי ביטוי. (הרחבה לכך תוכלו למצוא ביחידת הנושא "פרשנות רש"י").

הערה למורה:

לרמב"ן הסבר שונה לחריגה מהסדר הכרונולוגי, ראו בהעמקה. ההסברים של הפרשנים לפשר החריגה מלמדים שהפרשנים הללו לא ראו בכלל "אין מוקדם ומאוחר בתורה" מאפיין של הכתוב בתנ"ך והם 'ציפו' שהכתובים יכתבו על פי סדר הזמנים. (להרחבה ראו ביחידת הנושא בפרשנות – יחידה ה של רמב"ן)

העמקה

רמב"ן [א]:

מכאן אמרו חכמים אין מוקדם ומאוחר בתורה. וטעם האיחור הזה היה כי כאשר בא הספר הזה הרביעי להזכיר המצוות שנצטוו ישראל במדבר סיני לשעתם, רצה להשלים עניין אוהל מועד ותקונו כל ימי המדבר, והזכיר תחילה הדגלים ומקום האהל ומעמד משרתיו ותקון המשמרות למשאו לכל עבודת האהל, והזכיר קרבנות הנשיאים שהביאו העגלות אשר ישאו אותו בהן כל עת היותם במדבר והשלים קרבנותם בחנכת המזבח שהיו מאחד בניסן או קודם לכן, ואחר כך שב להזכיר אזהרה שהזהיר אותם שלא ישכחו מצוות הפסח.

רמב"ן מפרש גם הוא במקום זה שאין מוקדם ומאוחר בתורה, אך לשיטתו הסיבה לאיחור היא רצון לסיום עניין המשכן הקודם לפרשה זו בסדר הכתובים.

בקשת טמאי נפש האדם, לעשות את הפסח (פסוקים ו-ח)

וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּקְרְבוּ לְפָנַי מֹשֶׁה וְלִפְנֵי אֶהְרֹן בַּיּוֹם הַהוּא: ז וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הֲהִמָּה אֵלָיו אֲנַחְנוּ טְמֵאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרֵב אֶת קָרְבַּן ה' בְּמַעַדוֹ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ח וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמְדוּ וְאִשְׁמְעָה מֶה יֵצִיָּה ה' לְכֶם:

אנשים שהיו פטורים מקרבן הפסח עקב טומאתם, ביקשו ממשה רבינו להשתתף גם הם במצוות קרבן הפסח. בקשה זו מלמדת על האווירה המרוממת ששרתה במחנה ישראל ערב מסעם ארצה, ומלמדת על שבחם של ישראל שרצו בקיום המצוות, ולא שמחו בפטור שהיה להם מן המצווה. בזכות בקשתם התחדשה לישראל מצוות פסח שני.

הערות למורה:

(1) יש להבחין בין חג המצות לקרבן הפסח. את חג המצות ודאי שיכלו לקיים שכן אין הוא קשור בטומאה וטהרה, רק את קרבן הפסח נאסר עליהם להקריב ואותו ביקשו להשלים.

(2) האנשים היו פטורים מהבאת הקרבן בגלל ש"היו טמאים לנפש אדם". בפרק יט, בפרשת פרה אדומה, נלמד שהביטוי "טמאים לנפש אדם" משמעו טומאת מת – איך אדם נטמא בטומאת המת וכיצד מיטהרים ממנה.

רש"י [ז]:

למה נגרע - ...אמר להם עמדו ואשמעה, כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו. אשרי ילוד אשה שכל מובטח. שכל זמן שהיה רוצה היה מדבר עם השכינה. וראויה היתה פרשה זו להאמר על ידי משה כשאר כל התורה כולה, אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן, שמגלגלים זכות על ידי זכאי.

רש"י מדבר על דרגת נבואתו של משה רבנו, שיכול לפנות אל הקב"ה בכל עת. רש"י מתבסס על הכתוב "עמדו ואשמעה".

הערה למורה: נקודה זו תהיה משמעותית בלימוד פרק יב, העוסק, בין היתר, בדרגתו הנבואית הייחודית של משה רבנו.

בחלק השני של פירושו, רש"י עוסק בשאלה מדוע פרשת פסח שני לא נאמרה לכתחילה על ידי משה והיא התגלתה בנסיבות אחרות.

הערה למורה: התלמיד צריך ללמוד על מטבע הלשון "מגלגלים זכות על ידי זכאיי" ועל השימוש שרש"י עושה בו בפרשתנו. להרחבה ראו [רש"י בדברים כב, ח](#).

מתוך כך עולה מפירושו רש"י שבח כפול:

השבח למשה – מהמילים 'עמדו ואשמעה' עולה שבחו של משה שהיה יכול לפנות לקב"ה כתלמיד היודע שיקבל מענה לשאלותיו מהמורה.

השבח לישראל – עצם הבקשה מלמדת על שבחם של ישראל אשר רוצים בקיום המצוות, ואינם רוצים להפסיד את ההזדמנות לקיים את המצווה.

תשובת ה' (פסוקים ט-יד)

ט וַיִּדְבֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: י דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְהִי טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוּ בְדֶרֶךְ רַחֲקָה לָכֶם אוּ לְדַרְתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לָהּ: יא בַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בְאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרִבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מִצּוֹת וּמִרְדִים יֹאכְלֵהוּ: יב לֹא יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וְעֵצִים לֹא יִשְׁבְּרוּ בוּ כְּכֹל חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ: יג וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וּנְכַרְתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיָּה כִּי קָרַבַּן ה' לֹא הִקְרִיב בְּמַעַדוֹ חֲטָאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: יד וְכִי יִגֹּר אֶתְכֶם גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לָהּ כְּחֻקַּת הַפֶּסַח וְכַמְשֻׁפְטוֹ בֶּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יְהִיָּה לָכֶם וְלַגֵּר וְלַאֲזֵרַח הָאָרֶץ:

במענה ה' לבקשת הפונים מתקבל היתר להשלים את הבאת הקרבן במועד מאוחר יותר. יתר על כן, ה' מרחיב את ההיתר למצב נוסף:

וַיִּדְבֶר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יְהִי טָמֵא לְנֶפֶשׁ אוּ בְדֶרֶךְ רַחֲקָה לָכֶם אוּ לְדַרְתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לָהּ.

שני המצבים המתוארים בפסוק זה הם:

א. אדם הטמא בטומאת מת

ב. אדם הנמצא בדרך רחוקה

העמקה: דרך רחוקה

משנה מסכת פסחים פרק ט משנה ב:

איזו היא דרך רחוקה, מן המודיעים ולחוץ, וכמדתה לכל רוח, דברי רבי עקיבא.

רבי אליעזר אומר, מאסקפת העזרה ולחוץ.

אמר רבי יוסי, לפיכך נקוד על ה לומר, לא מפני שרחוקה ודאי, אלא מאסקפת העזרה ולחוץ.

דיני פסח שני וההבדל בינו לבין פסח ראשון (פסוקים יא-יב)

יֵא בַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בְּאַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעֲרֵבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מִצּוֹת וּמִרְדִּים יֹאכְלֵהוּ: יב לֹא יִשְׂאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וְעֵצִים לֹא יִשְׁבְּרוּ בוֹ כְּכֹל חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ:

אנו לומדים מן הפסוקים כי דיני פסח שני אינם זהים לדיני פסח ראשון. רק שעת ההקרבה, ואופן אכילת הקורבן זהים. כמו כן אין איסור חמץ בפסח שני כלל. על ההבדלים הנוספים בין פסח שני לפסח ראשון ניתן לראות בהעמקה.

העמקה

רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק י הלכה ט"ו: הראשון אסור בחמץ בבל יראה ובל ימצא, ואינו נשחט על חמץ, ואין מוציאין ממנו חוץ לחבורה, וטעון הלל באכילתו, ומביאין עמו חגיגה, ואפשר שיבא בטומאה אם נטמא רוב הקהל טומאת מת כמו שביארנו, אבל פסח שני חמץ ומצה עמו בבית, ואינו טעון הלל באכילתו, ומוציאין אותו חוץ לחבורתו, ואין מביאין עמו חגיגה ואינו בא בטומאה, ושניהם דוחין את השבת, וטעונין הלל בעשייתו ונאכלין צלי בבית אחד על מצה ומרור, ואין מותירין מהן, ואין שוברין בהן את העצם, ולמה לא ישוה השני לראשון לכל הדברים, מאחר שנאמר ככל חקת הפסח יעשו, לפי שפירש בו מקצת חקת הפסח, ללמד שאינה שוה לראשון אלא בדברים שנתפרשו בו, והן המצות שבגופו והם חקת הפסח.

מדוע דווקא בפסח יש 'הזדמנות שניה'?

ישנו כלל בהלכות קרבנות שאומר: 'עבר זמנו - בטל קרבנו'. אדם איננו יכול להקריב קרבן אחרי זמנו. השאלה היא, מדוע ניתנה לבני ישראל אפשרות להשלים את מצוות קרבן הפסח למרות שעבר זמן הפסח?

נראה שחשיבותו של קרבן פסח גורמת לכך שאותם אנשים לא היו מוכנים להפסיד את הקרבן ושהקב"ה נענה לדרישתם. ומהי חשיבותו?

בעל ספר החינוך כותב במצוה שפ:

משרשי המצוה: לפי שמצות הפסח הוא אות חזק וברור לכל רואי השמש בחידוש העולם, כי אז בעת ההיא עשה עמנו האל ברוך הוא נסים ונפלאות גדולות ושינה טבע העולם לעיני עמים רבים, וראו כל עמי הארץ כי השגחתו ויכלתו בתחתונים... וענין חידוש העולם הוא העמוד החזק באמונתנו ובתורתנו... על כן היה מרצונו ברוך הוא לזכות במצוה זו הנכבדת כל איש מישראל ואל יעכבהו אונס וריחוק מקום מעשותה, כי אם יקרהו עוון שבאונס בחדש הראשון ולא זכה בה עם הקודמין יעשה אותה בחדש השני.

יתכן גם לומר כי פסח וברית מילה הן שתי מצוות היעשה היחידות שיש עליהן חיוב כרת אם לא קיימו אותם. (כמופיע בפסוקים הבאים) אך בניגוד למצוות ברית מילה אותה ניתן לתקן בכל רגע – פסח קשור לתאריך וביטולו לא ניתן לתיקון. על כן ביקשו אותם אנשים אשר לא הורשו לקיים את הפסח במועדו, לקבל הזדמנות שניה לקיום המצוה.

החיוב הגדול לקיים את מצוות קרבן הפסח (פסוקים יג-יד)

יג וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ כִּי קָרְבַּן ה' לֹא הִקְרִיב בְּמַעַדוֹ חֲטָאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: יד וְכִי יִגֹּר אֶתְכֶם גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לֵה' כַּחֲקַת הַפֶּסַח וּבְכַשְׁפֹּטוֹ בֵּן יַעֲשֶׂה חֻקָּה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם וְלִגֵּר וְלְאֲזִרַח הָאָרֶץ:

המשמעות הרעיונית של פרשת הפסח לפני פרשת המסע בהמשך

אפשר לראות כאן חזרה על אותו מהלך שהיה ביציאת מצרים: הפרשה השנייה המובאת בפרק ט היא תיאור מסעם של בני ישראל על פי ה' (ט, טו-כג). המסע יתחיל בתאריך כ' באייר, כפי שילמד בהמשך בפרק י פסוק יא. מבחינה כרונולוגית זהו מקומה של פרשת פסח שני, שהתרחשה ששה ימים לפני תחילת המסע, בתאריך י"ד אייר.

ביציאת מצרים: הקרבת קרבן הפסח ← הליכה במדבר בעקבות הענן ← המטרה: מתן תורה בהר סיני

בספר במדבר: מצוות פסח ופסח שני ← הליכה במדבר בעקבות הענן ← המטרה: הגעה לארץ ישראל

החזרה הזו משקפת את שתי המטרות של יציאת מצרים:

1. קבלת התורה - "בְּהוֹצִיאֶךָ אֶת הָעָם מִמִּצְרַיִם תַּעֲבֹדוּן אֶת הָאֱלֹהִים עַל הַהָר הַזֶּה" (שמות ג, יב)
2. כניסה לארץ ישראל - "וְאָרְדָּ לְהַצִּילוֹ מִיַּד מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֵתוֹ מִן הָאֶרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וְרַחֲבָה אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ אֶל מְקוֹם הַפְּנִיעֵנִין הַחַיְתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי" (שמות ג, ח)

הקשר רחב [רשות]

נתעלמה הלכה ממשה

בפרשה זו נתעלמה הלכה ממשה
בפרשיות נוספות בחומש ויקרא ובמדבר, נתעלמה ממשה רבנו ההלכה.
כדברי המדרש בויקרא רבה:

ויקרא רבה פרשת שמיני פרשה יג

אמי רבי הונא בשלשה מקומות כעס משה ונתעלמה הלכה ממנו. ואילו הן בשבת ובכלי מתכות ובאונן. בשבת מני, ויותרו אנשים ממנו עד בקר ויקצף עליהם משה (שמות טז, כ), וכיון שכעס שכח מלומר להן הלכות שבת. מה אמי להן אכלוהו היום כי שבת היום ליי (שם /שמות ט"ז/ כה). ובכלי מתכות מני, ויקצף משה על פקודי החיל (במדבר לא, יד), וכיון שכעס נתעלמה הלכה ממנו, שכח מלומר להן הלכות כלי מתכות, וכיון שלא אמי אמי אלעזר הכהן תחתיו, ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא (שם /במדבר ל"א/ כא). אמי להן למשה ר' צוה ואתי לא צוה. באונן מני, ויקצף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן (ויקרא י, טז), וכיון שכעס שכח מלומר להן שהאונן אסור מלאכל בקדשים.

ובחומש במדבר בפרשיות בהן אנו עוסקים:

פסח שני (במדבר ט, ה-יד):

ה ויעשו את-הפסח בראשון בארבעה עשר יום לחדש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה ה' את משה בן עשו בני ישראל: ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: ויאמרו האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את-קרבן ה' במעדו בתוך בני ישראל: ח ויאמר אליהם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם:

בנות צלפחד (במדבר כז, א-יא):

א ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן-מכיר בן-מנשה למשפחת מנשה בן יוסף ואלה שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרצה: ב ותעמדנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאם וכל-העדה פתח אהל מועד לאמר: ג אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח כי בחטאו מת ובנים לא היו לו: ד למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו אחזה בתוך אחי אבינו: ה ויקרב משה את-משפטן לפני ה':

פרשיות נוספות של הפסח במקרא:

- פסח מצרים לפני יציאת מצרים (שמות יב)

- פסח שני – לפני המסע לכניסה לארץ (במדבר ט)
- פסח יהושע – עם כניסתם ארצה (יהושע ה)

פסח כמבשר נקודת מפנה חיובית ותשובה :

- פסח חזקיהו (מלכים ב כג, דה"ב ל),
- פסח יאשיהו (דה"ב לה)

הקשר אישי [רשות]

פסח שני- אפשרות לתיקון

בפסח שני, ניתנת אפשרות השנייה לתיקון:
באילו מקרים בחיים שלנו, ניתן בחיים להשלים דברים?
מהם התנאים המאפשרים זאת?
באילו מקרים זה בלתי אפשרי?

בפרק ט ראינו שהכתוב מרבה לבטא את שבחם של ישראל – אילו נקודות של שבח אנו מוצאים בעם ישראל היום?